תלז הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ עַל מִי חָל חוֹבַת בְּעוּר. ובו ד׳ סְעִיפִים:

א [א]הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ (א) לְצֹרֶךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר וּמָמְנוּ וְאֵילָךְ (ו) (ב) [ב]וְקָנָהוּ בְּאֶחָד מֵהַדְּרָכִים שֶׁשְּׁכִירוּת קַרְקַע נִקְנֵה בּוֹ, (ג) אִם עַד (ג) שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר, (ג) (ד) * עַל הַמַּשְׁכִּיר לְבְדֹק, (ה) וְאִם מָשְׁמַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר, (ד) (ו) עַל הַשּׁוֹכֵר בַּיִת מֵחֲבֵרוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הוּא בָּדוּק, (ח) אִם הוּא בָּעִיר, (ה) (ט) * שׁוֹאֲלוֹ אִם בְּדָקוֹ, [ד]וְאִם אֵינוֹ בָּעִיר, חֶזְקָתוֹ בָּדוּק

ב [ב]בַּיִת יוֹתֵר (ד״ה המשכיר) וְכֵן כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת חָמֵץ וּמַצָּה (ה״ח).

ג שָׁם בַּגְּמָרָא. **ד** בְּעֵיָא שָׁם וְכֵן פָּשַׁט רַב נִסִּים גַּאוֹן אַף עַל גַּב דְּדַחֵי לֵהּ בַּגְּמָרָא וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ (ה״ז) וְהָרֹא״שׁ (פ״א סי׳ ב) כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן הוּא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא בְּכִשּׁוּל בְּעָלְמָא סַגִּי.

א [א]בְּרֵייתָא פְּסָחִים ד׳ (ע״א) בְּפֶרוּשׁ הָרַ״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בי״ד).

בַּאֵר הַיטֵב

וּלְבַעַר הֶחָמֵץ מֵהַבַּיִת מֻמָּשׁ. חק יַעֲקֹב (ס״ק יז). כָּל שִׁלְשִׁים יוֹם צָרִיךְ לְעַיֵּן בְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר חָמֵץ בּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַסִּירוֹ בְּנָקֵל. ב״ח (ס״ח) (מַהֲרַי״ל (הל׳ יום קודם לפסח):

א (ו) וְקָנָהוּ. אֲבָל כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא קָנָאוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד הַשּׁוֹכֵר אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְדֹּק, דְּהֲוֵי לֵיהּ כְּמִי שֶׁהַקְּדִיר מַפְתְּחוֹ בְּיַד אַחֵר, דְּאֵין הַנִּפְקָד צָרִיךְ לִבְדֹּק. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק א) וְנִרְאֶה (ס״ב): (ג) שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ. [וּמִסְתִּירַת מַפְתֵּחַ לְבַד לֹא מְהַנֵּי כְּלוּם, דְּהֲוֵי כְּאִלּוּ מְסָרוֹ לִשְׁמִרָה. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (הָאוֹרַח ד״ה מ) בְּשֵׁם ר״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בי״ד)]. וְאַף אִם מָסַר הַמַּפְתֵּחַ לְשׁוֹכֵר וְחָזַר וְהִקְדִּיר לַמַּשְׁכִּיר, עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק, כֵּיוָן שֶׁהַחֹמֶץ שֶׁלּוֹ וְהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד אַחֵר, אֲבָל בְּמַפְתֵּחַ בְּיַד אַחֵר, אֵין עָלָיו חִיּוּב בְּדִיקָה בְּיוֹתֵר, וְאִם אֵינוֹ בָּעִיר, חֶזְקָתוֹ בָּדוּק. חק יַעֲקֹב (סק״ב): (ד) עַל הַשּׁוֹכֵר בַּיִת. וְעַיֵּן בְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ חָמֵץ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַסִּירוֹ בְּנָקֵל. ב״ח (ס״ח) (מַהֲרַי״ל (הל׳ יום קודם לפסח):

א (ו) וְקָנָהוּ. אֲבָל כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא קָנָאוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד הַשּׁוֹכֵר אֵינוֹ צָרִיךְ לִבְדֹּק, דְּהֲוֵי לֵיהּ כְּמִי שֶׁהַקְּדִיר מַפְתְּחוֹ בְּיַד אַחֵר, דְּאֵין הַנִּפְקָד צָרִיךְ לִבְדֹּק. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְנִרְאֶה (סק״ב): (ג) שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ. [וּמִסְתִּירַת מַפְתֵּחַ לְבַד לֹא מְהַנֵּי כְּלוּם, דְּהֲוֵי כְּאִלּוּ מְסָרוֹ לִשְׁמִרָה. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (הָאוֹרַח ד״ה מ) בְּשֵׁם ר״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בי״ד)]. וְאַף אִם מָסַר הַמַּפְתֵּחַ לְשׁוֹכֵר וְחָזַר וְהִקְדִּיר לַמַּשְׁכִּיר, עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק, כֵּיוָן שֶׁהַחֹמֶץ שֶׁלּוֹ וְהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד אַחֵר, אֵין עָלָיו חִיּוּב בְּדִיקָה בְּיוֹתֵר, וְאִם אֵינוֹ בָּעִיר, חֶזְקָתוֹ בָּדוּק. חק יַעֲקֹב (סק״ב): (ד) עַל הַשּׁוֹכֵר בַּיִת. חִיּוּב בְּדִיקָה לְכַלֵּי עָלְמָא. וּבַיִת שֶׁאֵינוֹ נָעוּל, אִם כְּבָר הֶחֱזִיק בָּהּ הַשּׁוֹכֵר עָלָיו לְבַעֲרוֹ. חק יַעֲקֹב (סק״ד): (ג) עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק. וְאָפְשָׁר דִּלְרַעַת יֵשׁ אוֹמְרִים בְּסָעִיף ג׳, דִּבְמָקוֹם שְׁנוֹתְנִים שָׂכָר עַל הַבְּדִיקָה [וְכוּ׳], צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לְמַשְׁכִּיר שָׂכָר הַבְּדִיקָה, כֵּיוָן שֶׁהַשּׁוֹכֵר קָנָהוּ וְהֶחֱזִיק בּוֹ. חק יַעֲקֹב (סק״ה): (ד) עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק. גַּם יְבַשֵּׁל, אַף שֶׁאֵין הֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ רַק שֶׁל מַשְׁכִּיר, מִכָּל מָקוֹם מִסְתָּמָא הֲרֵי כְּמוֹ הִפְקִירוֹ הַמַּשְׁכִּיר, וְהַשּׁוֹכֵר שְׁזוֹכֶה בָּהּ צָרִיךְ לְבַטֵּל. וּמִכָּל מָקוֹם הַמַּשְׁכִּיר יְבַטֵּל גַּם כֵּן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) [בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת (ד. ד״ה על המשכיר). וְהַחק יַעֲקֹב (סק״ו) כָּתַב עָלָיו שֶׁלֹּא רָאִיתִי שׁוּם מִשְׁמָעוּת בְּתוֹסָפוֹת, עַיֵּן שָׁם]: ב (ה) שׁוֹאֲלוֹ. וְהוּא הַדִּין אִם אִשְׁתּוֹ אוֹ בְּנֵי בֵּיתוֹ בָּעִיר יוּכַל לִסְמֹךְ עָלֵיהֶם, דְּהֲרֵי הֵם נֶאֱמָנִים אֲפִלּוּ נֶגֶד הַחֶזְקָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהַיִּשְׂרָאֵל הִפְקִיר חֲמֵצוֹ לְשֵׁם וְכַנַּ״ל. וּלְדִינָא יֵשׁ דֵּעוֹת (נג) בֵּין הָאַחֲרוֹנִים אִי כְּדַעַת הַמְחַבֵּר אוֹ כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּבָא בְּרַמ״א. (נג) וְנִרְאֶה דְּאִם נִכְנַס בּוֹ הַנָּכְרִי יֵשׁ לְהָקֵל. וּלְעִנְיַן אִם מְחַיֵּב לִבְדֹּק בְּלֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר הַחֲדָרִים שֶׁבְּדַעְתּוֹ לְמָכְרָן לְמָחָר לַנָּכְרִי עִם הֶחָמֵץ שֶׁלָּהֶם, יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁדַּעַת הַמְּקוֹר חַיִּים (בי׳אר׳ סק״ד) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קיט סי״ח) שֶׁצָּרִיךְ לִבְדֹּקָן, מֵאַחַר שֶׁלְּעֵת עַתָּה הַחֲדָרִים לֹא נִמְכְּרוּ וְהֵם בִּרְשׁוּת יִשְׂרָאֵל, וַאֲפִלּוּ אִם נִמְכְּרוּ עֲדַיִן לֹא הֶחֱזִיק בָּהֶם הַנָּכְרִי, וְגַם הַמַּפְתֵּחַ הוּא בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת עֲדַיִן. אֲמָנָם בְּתִשּׁוּבַת בִּנְיַן עוֹלָם סִימָן כ׳ חוֹלֵק וְדַעְתּוֹ דְּאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה, דְּכָזֶה עַצְמוֹ שֶׁמּוֹכֵר לְמָחָר לְעַכּוּ״ם מְקַיֵּם ׳תַּשְׁבִּיתוּ׳ וּבְעוּר, וְלֹא גָּרַע מֵחָמֵץ שֶׁמּוֹצֵא אַחַר הַבְּדִיקָה שֶׁמְּשַׁיֵּר לְמַאֲכָלוֹ לְמָחָר וְאֵינוֹ מְחַיֵּב לְבַעֵר הַכֹּל, וְאַף בָּזֶה בְּעֵת שֶׁמְּקַיֵּם בְּדִיקָה בְּבֵיתוֹ הוּא מְשַׁיֵּר לְאִלּוּ הַחֲדָרִים לְמָכְרוֹ לְמָחָר לְעַכּוּ״ם. וְכֵן בְּתִשּׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר סִימָן קל״א דַּעְתּוֹ לְהָקֵל כְּשֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת בְּדִיקָה בְּשָׁאָר חֲדָרִים. וְכֵן בְּסֵפֶר אֲשֶׁל אַבְרָהָם (סי׳ תלג ס״ג) כָּתַב דְּמִסְתַּבְּרָא לְהָקֵל וְכֵן פָּשׁוּט הַמִּנְהָג, עַיֵּן שָׁם. אַךְ שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּבָּאֵר בְּעֵת הַמְכִירָה שֶׁמּוֹכֵר לוֹ הַחֲדָר וְכָל הֶחָמֵץ הַנִּמְצָא בּוֹ, (כְּדֵי לִכְלֹל בָּזֶה גַּם הֶחָמֵץ הַנִּמְצָא בְּחוּרִין וּבִסְדָקִין), וְלֹא יֹאמַר לוֹ בִּסְתָמָא שֶׁמּוֹכֵר לוֹ הַחֲדָר וְהַיַּיִן שָׁרָף וְהַשָּׂכָר הַנִּמְצָא בּוֹ [פְּתִחֵי תְּשׁוּבָה (ד״ה ישראל)]. וּמִכָּל מָקוֹם אַף דְּאֵין לְחָמוֹת בְּיַד הַמַּקְלִין, הַמּוֹכֵר בְּיוֹם שִׁלְשָׁה עָשָׂר שַׁפִּיר עֲדִיף טְפֵי. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, כָּל שִׁלְשִׁים יוֹם צָרִיךְ לְעַיֵּן בְּכָל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה, שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בּוֹ חָמֵץ בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַסִּירוֹ בְּנָקֵל:

א (א) לְצֹרֶךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהִשְׁכִּיר לוֹ בִּשְׁלִשָּׁה עָשָׂר לְצֹרֶךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר: (ב) וְקָנָהוּ. הֵינוּ בְּכֶסֶף אוֹ בְּשָׁטָר אוֹ בַּחֲזָקָה אוֹ בְּקִנְיַן סוּדָר, אֲבָל כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא קָנָאוֹ בְּאֶחָד מֵהַקִּנְיָנִים, אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד הַשּׁוֹכֵר אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק, דַּהֲוָה לֵיהּ כְּמוֹ שֶׁהִפְקִיד מַפְתְּחוֹ בְּיַד אַחֵר דְּאֵין הַנִּפְקָד צָרִיךְ לִבְדֹּק, אֶלָּא חִיּוּב בְּדִיקָה הוּא עַל הַמַּשְׁכִּיר. וְעַד דְּהַמְחַבֵּר סָתַם דְּבָרָיו (ו) כְּדַעַת הָרַ״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בי״ד) וְהָרַב הַמַּגִּיד (פ״ב הי״ח) דִּלֹא מְחַיְּבִינַן לְשׁוֹכֵר לִבְדֹּק אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בּוֹ תִּרְתֵּי לְטִיבוּתָא, דְּהֵינוּ שֶׁקָּנָהוּ בְּאֶחָד מֵהַקִּנְיָנִים קֹדֶם הַתְחָלַת אַרְבָּעָה עָשָׂר, וְגַם מִסְתִּירַת מַפְתֵּחַ. וְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת (ד. ד״ה אם) (ג) וְסִיעָתָם דְּבִמְסִירַת מַפְתֵּחַ לְבַד קֹדֶם הַתְחָלַת אַרְבָּעָה עָשָׂר, חָל חוֹבַת הַבְּדִיקָה עַל הַשּׁוֹכֵר, מִשּׁוּם דְּאֵין הַמַּשְׁכִּיר יָכוֹל לִכְנֹס בּוֹ שֶׁאֵין הַמַּפְתֵּחַ בְּיָדוֹ, וְלָכֵן הִטִּילוּ הַחִיּוּב עַל הַשּׁוֹכֵר. (ג) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ שֶׁנָּכוֹן לְהַחְמִיר כִּשְׁנֵיהֶם, וְאִם כֵּן חִיּוּב בְּדִיקָה בָּזֶה עַל הַשּׁוֹכֵר וְהַמַּשְׁכִּיר. (ד) וְהַפְרִי חָדָשׁ כָּתַב דְּעִקַּר הַטַּעַם שֶׁהַשּׁוֹכֵר קָנָהוּ וְהֶחֱזִיק בּוֹ. וְלָכֵן אִם מָסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ בְּיַד אַחֵר, אֵין עָלָיו חִיּוּב בְּדִיקָה. וְכֵן מִיהוּ לְכַלֵּי עָלְמָא יָכוֹל הָאָחוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ לַחֲבֵרוֹ וְיוֹצֵא יְדֵי הַכֹּל: (ג) אִם עַד וְכוּ׳ חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁבְּתְחִלַּת אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיָה הַבַּיִת סָגוּר וְהַמַּפְתֵּחַ בְּיַד הַמַּשְׁכִּיר, חָל עָלָיו חוֹבַת הַבְּדִיקָה, כֵּיוָן שֶׁהֶחָמֵץ שֶׁלּוֹ וְהַבַּיִת עֲדַיִן מֻשְׁכָּר לוֹ, וְלָכֵן אִם גַּם הַמַּפְתֵּחַ בְּיָדוֹ עָלָיו מֻטָּל לִבְדֹּק, (ו) מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמָכַר וְהֶחֱזִיק הַלּוֹקֵחַ, כֵּיוָן שֶׁאֵין לַמּוֹכֵר שׁוּם זְכִיָּה בְּקַרְקַע, אַף שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בְּיָדוֹ, אֵינוֹ אֶלָּא כְּמַפְקִיד אֵצֶל אַחֵר, וְהַחִיּוּב מֻטָּל עַל הַלּוֹקֵחַ: (ד) עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק. וְאִם הַבַּיִת אֵין לוֹ מְעוּבָּד, עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק, כֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בּוֹ בְּאָחֵד מִדַּרְכֵי הַקִּנְיָן וְהוּא פָּתוּחַ לִכְנֹס בּוֹ [אַחֲרוֹנִים וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (א״א סק״ב)]: (ה) וְאִם מְשָׁמַר וְכוּ׳. דְּהֵינוּ שֶׁמָּסַר לוֹ בְּיוֹם שְׁלִשָּׁה עָשָׂר. וְאִם חָזַר וְהִפְקִידוֹ אֵצֶל הַמַּשְׁכִּיר, (ח) עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים בְּתְחִלַּת לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיָה בְּיָדוֹ. [א]וְהַפְרִי חָדָשׁ כָּתַב דְּעַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק, כֵּיוָן שֶׁהַמַּשְׁכִּיר כְּבָר מָסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ וּבְיָדוֹ לַחְזוֹר וְלִטֹּל מִיָּדוֹ: (ו) עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק. אַף שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ (ט) לִכְנֹס לְדוּר שָׁם עַד אַחַר הַפֶּסַח. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּצְרִיךְ לְבַטֵּל גַּם כֵּן, דְּהַמַּשְׁכִּיר הִפְקִיר חֲמֵצוֹ לְשֵׁם וְכֵן מִכָּל מָקוֹם הַמַּשְׁכִּיר יְבַטֵּל גַּם כֵּן. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק ג) בְּשֵׁם תּוֹסָפוֹת (ד. ד״ה על המשכיר). וְהַחק יַעֲקֹב (ס״ק ו) כָּתַב עָלָיו שֶׁלֹּא רָאִיתִי שׁוּם מִשְׁמָעוּת בְּתוֹסָפוֹת, עַיֵּן שָׁם: ב (ז) הַשּׁוֹכֵר בַּיִת מֵחֲבֵרוֹ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. רוֹצֶה לוֹמַר (י) בְּיוֹם שְׁלִשָּׁה עָשָׂר, אוֹ בְּתוֹךְ לֵיל אַרְבָּעָה עָשָׂר לְאַחַר שֶׁכְּבָר עָבַר זְמַן שֶׁהָיָה יָכוֹל הַמַּשְׁכִּיר לְבְדֹק בֵּיתוֹ בְּאוֹתוֹ זְמַן: (ח) אִם הוּא בָּעִיר. וְהוּא הַדִּין אִם אִשְׁתּוֹ וּבְנֵי בֵּיתוֹ בָּעִיר יוּכַל לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם, דְּהֲרֵי הֵם נֶאֱמָנִים אֲפִלּוּ נֶגֶד הַחֶזְקָה כֵּיתוֹ בָּעִיר יָכוֹל לְמִשְׁאַל לְהוּ, דְּהֲרֵי הֵם נֶאֱמָנִים אֲפִלּוּ נֶגֶד הַחֶזְקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ד׳: (ט) שׁוֹאֲלוֹ אִם בְּדָקוֹ. דְּאַף עַל פִּי

בַּאוּר הַלָּכָה

א * עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵינוֹ בָּעִיר, עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק, וְכִדְמוּכָח לְקַמָּן סָעִיף ב׳ וְסָעִיף ד׳. אַחֲרוֹנִים:

ב * שׁוֹאֲלוֹ אִם בְּדָקוֹ. וְנִרְאֶה לִכְאוֹרָה, דְּהָכָא כֵּיוָן שֶׁאוֹמֵר לוֹ שֶׁבְּדָקוֹ, אֵין צָרִיךְ שׁוּב לְבַטֵּל, דְּכֵיוָן דְּקַיְּמָא לַן הַבּוֹדֵק צָרִיךְ שֶׁיְּבַטֵּל, מִסְּתָמָא עָשָׂה כֵּן. וּמִדְּקָדֵק בָּזֶה לְשׁוֹן הַמְחַבֵּר, שֶׁכָּתַב דְּהַשְׁאֵלָה אַמַּי בְּדָקוֹ, וְלֹא אִם בִּטְּלוֹ. אֲבָל

עוֹן וְהֶדֶר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תלז תלח

(י) * וּמְבַטְּלוֹ * בְּלִבּוֹ וְדַיּוֹ: ג [ה]הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ (יא) בְּחֶזְקַת בָּדוּק וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק, (יב) עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק וְאֵינוֹ מִקַּח טָעוּת, וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹדְקִים בְּשָׂכָר, (יג) שֶׁהֲרֵי מְצָוָה הוּא עוֹשֶׂה. הַגָּהּ: (ו) [ו] (יד) * וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ שָׂכַר הַבְּדִיקָה, (טו) הוֹאִיל וְהִתְנָה בְּהַדְיָא שֶׁיִּהְיֶה בָּדוּק. (המגיד פרק ב' ס״ק ט) ומשמע לעיל סימן י״ד (ס״ק ד)): ד (טז) [ז]בַּיִת (ו) (יז) שֶׁהֶחֱזַק שֶׁלֹּא בָּדְקוּ הַמַּשְׁכִּיר, וְאָמְרוּ אִשָּׁה אוֹ עֶבֶד אוֹ קָטָן (מ) אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ, (יח) הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים, [ז]וְהוּא שֶׁיִּהְא קָטָן (ט) שֶׁיֵּשׁ בּוֹ (יט) דַּעַת לִבְדֹק:

ה שם בְּגֵיא נְגִיעָה. ו שם (ע״כ) בְּגֶמָרָא. ז טור בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם (שם).

תלח עַכְבָּר שֶׁנִּכְנַס לְמָקוֹם בָּדוּק וְכָבָר בְּפִיו. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א מֵימְרָא דְּרַבָּא פְּסָחִים י׳ (ע״כ).

א [א]עַכְבָּר שֶׁנִּכְנַס לְבֵית בָּדוּק (א) וְכָבָר בְּפִיו, וְנִכְנַס אַחֲרָיו (ב) וּמָצָא פֵּרוּרִין (ג) אֲפִלּוּ כְּדֵי כָּל הַכָּבָר,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ו] וְיֵשׁ אוֹמְרִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת חוֹת יָאִיר בְּהַשְׁמָטוֹת דַּף רס״ג מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְאֵינִישׁ כו׳, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַיטֵב

ג (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר: וְהַב״ח (ס״ג) פָּסַק כְּדַעָה רִאשׁוֹנָה דְּאֵין לְהוֹצִיא מְמוֹן מִיַּד מַחֲזִיק. עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ב׳, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ וּבְרַח יַעֲקֹב (סק״י): ד (ז) שֶׁהֶחְזִיק שֶׁלֹּא בְּדָקוּ. מִשְׁמַע דְּוַקָא כְּהַאי גַּוְנָא שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק, אֲבָל אִם הוּא מֻחְזָק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וַדַּאי חָמֵץ וְאָמְרוּ אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ וּבְעַרְנוּ, אֲפִלּוּ בְּוַדַּאי חָמֵץ נֶאֱמָנִים, וְנִסְתַּלֵּק בָּזֶה תְּמִיהַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) עַל רַמ״א (יו״ד סי׳ קכו ס״ג) עַיֵּן שָׁם. חק יַעֲקֹב (ס״ק יא). [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ט) הוֹכִיחַ, דַּאֲפִלּוּ בְּוַדַּאי חָמֵץ נֶאֱמָנִים, עַיֵּן שָׁם]: (מ) אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן ו׳ כְּתַבְתִּי דִּלְכְתְחִלָּה אֵין לִסְמֹךְ אֶלָּא אֲאֲנָשִׁים בְּנֵי מִצְוֹת: (ט) שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת. הֵיינוּ שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ:

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּאֶמֶת זֶה אֵינוֹ מֻכְרָח, דִּלְכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לִשְׁאל עַל זֶה, פֶּן לא קָיֵם כְּדִין, דּוּמְיָא דְּשִׁעוּרִיךְ לִשְׁאֲלוֹ עַל הַבְּדִיקָה אִי שְׁחָקָתוּ בָּדוּק מִן הַדִּין. וּמִכָּל מָקוֹם **בְּדִיעֲבַד אִם לא שְׁאֲלוּ עַל הַבְּטוּל וְלִיתָה עוֹד קָמָן דְּלִישְׁיְלֵהּ, נִרְאֶה דְּיָכוֹל לִסְמךְ וְלוֹמַר דְּמִסְתְּמָא בְּטְלוּ** וְכַנַּ״ל, וְכֵיוָן שֶׁבְּדַק, תּוּ הַבְּטוּל הֲוֵי מִדְּבָקָנָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״ן בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא (א. ד״ה אלא), וְיֵשׁ לִסְמךְ לְהָקֵל. וּלְהָכִי לא הִזְכִּיר הַמְחַבֵּר הַשְּׁאֵלָה עַל הַבְּטוּל, מְשׁוּם דְּאֵינוֹ כָּל כָּךְ לְעִכּוּבָא וְכַנַּ״ל:

* **וּמְבַטְּלוֹ וְכוּ׳.** דִּבְגְמָרָא (ד:) הוּא בְּצֵיָא דְּלא אִפְּשָׁטָא לְעִנְיַן בְּדִיקָה, וּלְהָכִי כָּתַב הָרא״ש (פ״א סי׳ ב) דְּיַכוֹל בְּלִבּוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא, דְּתוּ הֲוֵי הַבְּדִיקָה רַק מִדְּבָקָנָן, וְסוֹמְכִין לְהָקֵל בְּסִפְקָא. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ד ומש״ז סק״ג) שֶׁמְּפַקְפֵּק לְעִנְיַן בְּטוּל, אֲכָן בֶּאֱמֶת נִמְצָא זֶה עוֹד גַּם בְּחִדּוּשֵׁי מַהֲרַ״ם חֲלַאוָא (ד: ד״ה ביון) וּבְרַבֵּנוּ מְנוֹחַ (פ״ב הי״ח, ע״י״ש):

* **בְּלִבּוֹ.** [א]**הִנֵּה יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ דַּעוֹת אִי בְּטוּל סָגִי בְּלֵב אוֹ דִּוקָא בְּפֶה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א שֶׁהִסְכִּים לְהֲלָכָה בִּלְשׁוֹן הַמְחַבֵּר דִּבְלֵב סָגִי:**

ג * **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ שֶׁכָּתַב דְּהַמְחַבֵּר בְּמַמּוֹנוֹ, וְאָמְרִינַן דְּאַפְּלוּ הֲוָה יָדַע שֶׁאֵין הַבַּיִת בָּדוּק וְהוּא מָקוֹם שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁכֹּר לִבְדֹק, אֲפִלּוּ הָכִי הָיָה קוֹנֶה הַבַּיִת, וּמַה שֶּׁהוּא מְצַוֵּחַ עַתָּה (טו) הוּא מֵחֲמַת דְּבָר אַחֵר, דְּאַשְׁכַּח בֵּיתָא דְּשַׁפִּירָא מִזֶּה וְכִי הַאי גַּוְנָא: (יג) **שֶׁהֲרֵי מְצָוָה הוּא עוֹשֶׂה.** וּלְדַעָה זוֹ (טז) אֵין צָרִיךְ הַמַּשְׁכִּיר לְהַחֲזִיר לוֹ הַדָּמִים שֶׁהוֹצִיא בְּעַד הַבְּדִיקָה, שֶׁהֲרֵי לא הָיָה לַמַּשְׁכִּיר כְּלָל, דְּמִצְוָה בִּלְחוּדֵהּ הוּא דְּרָמְיָא עֲלֵיהּ וְלֵיכָּא חִיּוּבָא דְּמָמוֹנָא עֲלֵיהּ כְּלָל [ר״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בחזקת)]: (יד) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר וְכוּ׳.** הֵינוּ בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹדְקִין בְּשָׂכָר וְהוֹצִיא מָעוֹת עַל זֶה. וְגַם לְדַעָה זוֹ לא הֲוֵי מִקַּח טָעוּת אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִתְנָה בְּהַדְיָא שֶׁיִּהְא בָּדוּק וְאֵינוֹ בָּדוּק, אֶלָּא דִּסְבִירָא לֵהּ דְּאַף שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה שֶׁאֲפִלּוּ אִם לא יִהְיֶה בָּדוּק לא יִתְבַּטֵּל הַמֶּקַח, מִכָּל מָקוֹם לא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִמְחל עַל הַמָּעוֹת שֶׁיּוֹצִיא עַל הַבְּדִיקָה: (טו) **הוֹאִיל וְהִתְנָה וְכוּ׳.** אֲכָל (יז) בְּסִתָּמָא, אַף בְּשָׁכְרוֹ בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחֻזְקָתוֹ בָּדוּק וְאֵינוֹ בָּדוּק, אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ. וּלְדִינָא, פְּסָקוּ (יח) הָאַחֲרוֹנִים כְּדַעָה קַמַּיְתָא דִּכְכָל גַּוְנֵי אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּיָכוֹל לוֹמַר לוֹ קִים לִי כְּדַעָה זוֹ, וְהַמּוֹצִיא מֻחֲזָק עָלָיו הָרְאָיָה: ד (טז) **בַּיִת וְכוּ׳.** קַאֵי אַדְּלְעֵיל שֶׁהִשְׁכִּירוֹ לְאַחֵר שֶׁכְּבָר נִכְנַס יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר דְּהַחִיּוּב עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק, אֶלָּא שֶׁיִּדּוֹעַ לָנוּ שֶׁלֹּא בָּדַק כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ לְדֶרֶךְ וְאֵינוֹ בָּעִיר, וְאָמְרוּ (יט) אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ כְּגוֹן עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן שֶׁהֵם בְּדָקוּהוּ, נֶאֱמָנִים, וְאֵין צָרִיךְ הַשּׁוֹכֵר שׁוּב לִבְדֹּק. וְהַטַּעַם מִשּׁוּם (כ) דִּבְדִיקַת חָמֵץ דַּרְבָּנָן, דִּמִן הַתּוֹרָה בְּבִטּוּל סַגִּי, וְעַל כֵּן הָאֱמִינוּם חֲכָמִים גַּם לְאַלּוּ. וּלְפִי זֶה אֵין לְהָקֵל בָּזֶה אֶלָּא קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁיְּכוֹל הַשּׁוֹכֵר לְבַטֵּל, (כא) אֲבָל לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְבַטֵּל, שׁוּב אֵין לִסְמךְ עַל אֵלּוּ וְצָרִיךְ לִבְדֹּק: (יז) שֶׁהֶחְזִיק שֶׁלֹּא בְּדָקוּ. וַאֲפִלּוּ הָיָה שָׁם וַדַּאי חָמֵץ, (כב) גַּם כֵּן נֶאֱמָנִים אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁבָּדְקוּ וּבִעֲרוּ אוֹתָם: (יח) הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים. וְאַף דִּבְדִיעֲבַד אִם אָמְרוּ שֶׁבָּדְקוּ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה (כג) אֵין נָכוֹן לְצַוּוֹת לְאֵלּוּ לִבְדֹּק, שֶׁהַבְּדִיקָה יֵשׁ בָּהּ טֹרַח גָּדוֹל וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִתְעַצְּלוּ: (יט) דַּעַת. הֵינוּ (כד) שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ:

א (א) **וְכָבָר בְּפִיו וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ (ב) אִם הָיָה הַכָּבָר קָטָן שֶׁיּוֹכַל עַכְבָּר לְאָכְלוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּטֵל הֶחָמֵץ, אֲפִלּוּ הָכִי לא תְּלִינַן לְקֻלָּא מִשּׁוּם דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְחוּשׁ עַכְבָּר לְאָכְלוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּטֵל הֶחָמֵץ, אֲפִלּוּ הָכִי לא תְּלִינַן לְקֻלָּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְחוּשׁ סְפֵקָא דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּבְוַדַּאי חָמֵץ לְכוּלֵי עָלְמָא אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה, דְּתָלִינַן דְּזָהוּ הַכָּבָר שֶׁהִכְנִיס הָעַכְבָּר. וְדַוְקָא בְּבֵטֵל, (ג) אֲבָל בְּלֹא בְּטֵל דְּהוּא מִלְּתָא דְּאוֹרַיְתָא לא תְּלִינַן אִם מָצָא כָּבָר שָׁלֵם אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה, דְּתָלִינַן דְּזָהוּ הַכָּבָר שֶׁהִכְנִיס הָעַכְבָּר. וְדַוְקָא בְּבֵטֵל, אִם לא שֶׁהִכִּירוּ שֶׁזֹּהוּ שֶׁנִּטַּל הָעַכְבָּר: (ג) **אֲפִלּוּ כְּדֵי כָּל הַכָּבָר.** וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ רַק מְעַט פֵּרוּרִין לְהָקֵל, וּצְרִיכִין לִבְדֹּק עֲדַיִן כָּל הַבַּיִת, אִם לא שֶׁהִכִּירוּ שֶׁזֹּהוּ שֶׁנִּטַּל הָעַכְבָּר:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) לְבוּשׁ: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): ג (יג) הָרַ״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בחזקת). וּבְאֹפֶן זֶה פָּלְיָא הַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁכָּתַב סְמַ״ע: (יד) הָרַ״ן (שם) וְהַשְּׁתּוּקוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ה). [ב]וְהִשְׁמַטְתִּי מִמַּנּוּ מַה שֶּׁכָּתַב אִי אָמַר לא בְּצֵינָא לְמֶעְבַּד מְצָוָה, דִּבְחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָ״א (ד: ד״ה המשכיר) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן דְּאִי אִיתֵיהּ בְּמָתָא קַיְימִינַן לֵיהּ עַל זֶה: (טו) רַשַׁ״י (שם ד״ה אלא): (מז) כֵּן כָּתַב בְּדוֹק צָרִיךְ בֵּאוּר הַגְּרַ״א הֶגְרָ״א שְׁמִצְּדָד לוֹמַר דְּמִסּוּף דִּבְרֵי הַמַּגִּיד (פ״ב הי״ח) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן מַשְׁמַע, דַּאֲפִלּוּ בִּסְתָמָא הוֹאִיל דְּחִזְקָתוֹ בָּדוּק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ, אֲכָן כְּעֵת שֶׁנִּדְפַּס חִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָ״א עַל פְּסָחִים מוּכָח שָׁם בְּהָדְיָא מִפֹּה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּאֹרֶךְ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן, דְּדַוְקָא שֶׁהִתְנָה וְלֹא בִּסְתָמָא: (יח) הַגַּ״ה. (סי״ג) וְחק יַעֲקֹב (סק״י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ד (יט) **כֵּן מַשְׁמַע מִתּוֹסָפוֹת עֵירוּבִין ל״א עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כֵּאן, וְהָעִתִּיקוֹם הַגְּרַ״ז** (ס״ה). **וְכָתְבוּ שָׁם דְּאִם שָׁלַח לְמָקוֹם אַחֵר לִבְדֹּק אֵינוֹ נֶאֱמָן, אֲמַנָּם מִתּוֹסָפוֹת פְּסָחִים דַּף ד׳ עַמּוּד ב׳** (ד״ה הימנהו) **מַשְׁמַע דְּעִקַּר מַה שֶּׁהָאֱמִינוּם מְשׁוּם דִּבְדִיקַת לִבְדֹק, וְאִם כֵּן אֵין נִפְקָא מִנָּהּ. גַּם בְּחק יַעֲקֹב לְעֵיל בְּסִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן י׳ כָּתַב דְּמַשְׁמַעוּת הָאַחֲרוֹנִים אֵינוֹ כְּתוֹסָפוֹת דְּעֵירוּבִין:** (כ) גְּמָרָא (ד:): (כא) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְהַגְּרַ״ז (ס״ו): (כב) כֵּן מַשְׁמַע מִמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) וְכֵן כָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט) וְכֵן מִצְּדָד הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח) וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרַ״א בֵּיאוּרָה דְּצֵיָה סִימָן קכ״ז בְּסוֹפוֹ עַיֵּן שָׁם (ס״ק לב), וּדְלֹא כְּחק יַעֲקֹב (ס״ק יא) דְּמַשְׁמִיר בָּזֶה: (כג) חק יַעֲקֹב סִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן י׳ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כד) אַחֲרוֹנִים:

א (א) בְּ״ח (ס״א) וְחק יַעֲקֹב (סק״א) וְחק יוֹסֵף (סק״ב) וְהַגְּרַ״ז (ס״א): (ב) חק יַעֲקֹב (סק״ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) מִדִּבְרֵי הַטּוּר לְקַמָּן סִימָן תל״ט. **וְעַיֵּן בְּחָמֵד מֹשֶׁה** (סי׳ תלט סק״א) **דְּזוֹהוּ דַּוְקָא בְּכָבָר גָּדוֹל, אֲבָל בְּקָטָן הֲוֵי סָפֵק סְפֵקָא, וְשָׁרֵי אַף בְּלֹא בְּטֵל. מֵיהוּ הַפְּרִי מְגַדִּים** (מש״ז סוסק״א) **מְצַדֵּד לְהַחְמִיר בְּכָל עִנְיָן:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (סי׳ תלד ס״ז) כתב שמתקנת חכמים צריך להוציא הביטול בפיו (ועי״ש בקו״א סק״ג). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ז) כתב שאם המשכיר אומר איני רוצה לעשות מצוה חייב השוכר לבדוק ואינו יכול לחזור ממקחו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah